

สิ่งที่ผู้บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบควรรู้เกี่ยวกับรายงานผู้สอบบัญชีแบบใหม่

(ตอนที่ 2)

What Finance Executives and Audit Committees Need to Know about New Auditor's Report (Part 2)

ในฉบับที่แล้วสภาวิชาชีพบัญชีได้ให้ข้อมูลผลสรุปจากการตอบแบบสอบถามซึ่งรวบรวมขึ้นเมื่อต้นปี 2559 เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะยังมีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อภาระหน้าที่และค่าใช้จ่ายที่อาจเพิ่มขึ้น และการรายงานเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Key Audit Matter) ของผู้สอบบัญชีแต่ก็มีการตอบรับที่ดีถึงประโยชน์ที่มีต่อผู้ใช้รายงานทางการเงิน

เนื่องจากรายงานของผู้สอบบัญชีรูปแบบใหม่นี้เป็นเรื่องใหม่ของโลก จึงเป็นเรื่องปกติที่จะมีคำถามและ ความกังวลของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฉบับนี้สภาวิชาชีพบัญชีจึงนำเสนอคำถามและข้อกังวลหลัก ๆ รวมทั้งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงิน ที่คณะกรรมการมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ (IAASB) ได้รวบรวมจากการพูดคุยและเสวนากับผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในระดับสากลเช่น ในสหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย และอื่น ๆ ที่ได้มีการนำรายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่มาใช้ล่วงหน้าแล้ว

1. ผู้สอบบัญชีสวมบทบาทของผู้บริหารในการสื่อสาร KAM ใช่หรือไม่

การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างผู้จัดทำรายงานทางการเงินและผู้สอบบัญชียังคงมีความจำเป็นและ มีความสำคัญ KAM คือเรื่องที่ต้องชี้ข้อหรือ เรื่องที่ผู้สอบบัญชีต้องมีการใช้ดุลยพินิจที่สำคัญโดยเป็นเรื่องปกติที่ผู้สอบบัญชีจะให้ความสนใจกับเรื่องที่มีความเสี่ยงที่สุดในการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง (risk-based approach) ในงบการเงิน ดังนั้น KAM ไม่ใช่สิ่งที่ทดแทนหรือเป็นเรื่องเพิ่มเติมความเห็นของผู้บริหารในงบการเงิน รวมถึงไม่ใช่สิ่งที่ปิดช่องว่างของการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่วางแผนหรือขาดหายไป

2. การสื่อสาร KAM ต่อสาธารณะจะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์และการเจรจาแบบตรงไปตรงมาระหว่างผู้สอบบัญชีและคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่

มีความเป็นไปได้ที่จะมีความเห็นที่แตกต่างกันในการเลือกเรื่องหรือเนื้อหาที่จะสื่อสารใน KAM แต่จากประเทศที่ได้มีการนำรายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่ไปใช้แล้ว พบว่าความเห็นที่แตกต่างนี้เกิดขึ้นไม่บ่อย ในทางกลับกัน มีการสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้นระหว่างผู้สอบบัญชีกับคณะกรรมการตรวจสอบอันเป็นเรื่องที่ดี และทำให้ผู้บริหารและ

คณะกรรมการตรวจสอบใส่ใจมากขึ้นกับเรื่องที่ผู้สอบบัญชีรายงานและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่รายงานของผู้สอบบัญชีอ้างอิง ความเห็นที่แตกต่างจะไม่เป็นปัญหาเมื่อผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ ผู้สอบบัญชี มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการรายงานซึ่งช่วยเพิ่มความโปร่งใสในเรื่องการตรวจสอบ และทั้งสามฝ่ายได้มีการปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ KAM ตั้งแต่ช่วงวางแผน และคณะกรรมการตรวจสอบได้เห็นร่างรายงานของผู้สอบบัญชี (อย่างน้อยในส่วน KAM) โดยเร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

3. ผู้สอบบัญชีจะจำกัดจำนวน KAM ที่จะสื่อสาร หรือจะสื่อสารมากกว่าที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่ชัดเจน (second-guessed) หรือไม่

มาตรฐานการสอบบัญชีไม่ได้กำหนดหรือจำกัดจำนวนเรื่องที่จะมีการรายงานเป็น KAM หลายคนเชื่อว่ากิจการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อย่างน้อยควรมีหนึ่งเรื่องสำคัญที่ได้รับความคิดเห็นจากผู้สอบบัญชีและได้มีการหารือกับคณะกรรมการตรวจสอบ ยกเว้นในบางกรณีที่กิจการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการประกอบธุรกิจที่จำกัดมากและผู้สอบบัญชีอาจเห็นว่าไม่มี KAM ทั้งนี้พบว่าค่าเฉลี่ยของจำนวน KAM อยู่ระหว่าง 2-6 เรื่อง และไม่พบว่ามีการเขียนรายงานแบบ เยิ่นเย้อหรือรวมเรื่องที่ไม่ควรเป็น KAM

4. ผู้สอบบัญชีจะจัดการกับเรื่องที่มีนัยสำคัญที่กิจการอาจจะไม่เคยเปิดเผยต่อสาธารณะอย่างไร

จุดประสงค์โดยรวมของการสื่อสาร KAM คือ การให้ความโปร่งใสมากขึ้นต่อผู้ใช้รายงานการสอบบัญชี ดังนั้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามของ KAM ต้องนำมารวมอยู่ในรายงานของผู้สอบบัญชี เว้นแต่จะมีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับห้ามเปิดเผยเรื่องดังกล่าวต่อสาธารณะ หรือผู้สอบบัญชีเห็นว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวเพราะผลของการสื่อสารจะทำให้เกิดผลกระทบในทางลบและไม่คุ้มกับประโยชน์ที่สาธารณะจะได้รับจากการเปิดเผยเรื่องดังกล่าว(ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เป็นไปได้ยากมาก) การตัดสินใจของผู้สอบบัญชีที่จะไม่สื่อสารเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนควรพิจารณาบนข้อเท็จจริง สถานการณ์ และการหารือกับผู้บริหาร และคณะกรรมการตรวจสอบ

5. ในที่สุดKAM จะถูกรายงานด้วยข้อความที่ซ้ำเดิม (boilerplate language) ในปีต่อไปหรือไม่

ดิตรีเชิร์ชได้ระบุถึงรายงานของผู้สอบบัญชีช่วงปี 2557-2558 ของสหราชอาณาจักรซึ่งปัจจุบันเป็นปีที่ 3 แล้วที่มีการเขียนรายงาน KAM ว่าถึงแม้จะยังคงมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุง “ในภาพรวมคุณภาพของรายงานของผู้สอบบัญชีในปีนี้มีพัฒนาไปมาก การเขียนถึงเรื่องความเสี่ยงทั่วไปลดลง และในหลายๆครั้งมีการให้ข้อมูลรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงเพิ่มขึ้น”

6. ในประเทศที่มีการใช้รายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่แล้วมีผลตอบรับเป็นอย่างไรบ้าง

จากการสนทนากับผู้ที่เกี่ยวข้องของประเทศที่มีการใช้รายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่ พบว่ามีผลการตอบรับค่อนข้างดี ยกตัวอย่างเช่นในสหราชอาณาจักร สมาคมการจัดการลงทุน(Investment Management Association) มีการให้รางวัลแก่รายงานของผู้สอบบัญชีที่ให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์และมีนวัตกรรมที่ดีที่สุด นับว่าการสื่อสารของผู้สอบบัญชีเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของ

ผู้ลงทุนในรายงานทางการเงินของกิจการและการสอบบัญชี ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างแท้จริง

7. รายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่จะทำให้ต้องใช้เวลามากและมีต้นทุนในการสอบบัญชีและกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินเพิ่มขึ้นอย่างมากหรือไม่

ในปีแรกของการเปลี่ยนแปลง คงปฏิเสธไม่ได้ว่าจะมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามจากหลักฐานเชิงประจักษ์ในสหราชอาณาจักรและประเทศอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้น (ถ้ามี) นั้นเป็นจำนวนที่น้อยและสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในเกือบทุกกรณีของการตรวจสอบลูกค้ารายเดิม ผู้สอบบัญชีสามารถส่งสัญญาณล่วงหน้าให้คณะกรรมการตรวจสอบทราบว่ามีแนวโน้มที่จะถูกสื่อสารใน KAMซึ่งจะทำให้สามารถหารือกับคณะกรรมการตรวจสอบและผู้บริหารได้ล่วงหน้า

8. มีความเชื่อมโยงระหว่างรายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่กับคุณภาพการสอบบัญชีหรือไม่

การระบุหรือวัดผลกระทบว่ารายงานของผู้สอบบัญชีแบบใหม่แสดงถึงคุณภาพการสอบบัญชีเป็นการยากและซับซ้อน ผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่อาจจะไม่ได้ปฏิบัติงานแตกต่างไปจากที่เคยทำในปีก่อนๆอย่างมาก แต่แน่นอนว่าจะทำให้ ผู้สอบบัญชีได้กลับมาถามตนเองว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบและกระต่ายทำการที่เกี่ยวข้องนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้รายงานต่อผู้ใช้งบการเงินหรือไม่

สรุป
KAM เป็นสิ่งที่ผู้สอบบัญชีต้องการเน้นให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงเรื่องที่มีความสำคัญของผู้สอบบัญชีต่อหรือกับผู้บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบก่อนแต่เนิ่นๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและลดความเห็นที่แตกต่าง ทั้งนี้สภาวิชาชีพบัญชีจะได้ติดตามพัฒนาการเหล่านี้ในเชิงการนำไปปฏิบัติไว้เพื่อที่จะทำให้งานการสอบบัญชีมีคุณค่าอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินต่อไป

In the recent article, we, FAP, have shared with you the information, gathered at the beginning of 2016, about concerns and questions raised about changes in the new auditor's report. Although there were still some concerns on additional responsibilities and costs and the disclosure of the Key Audit Matter (KAM) the overall feedback obtained was generally positive on the benefits of users.

As the extended auditor's report is new to most countries using ISA, it is common that parties will have questions and concerns. IAASB issued a publication on 9 April 2016 about questions, main concerns on the new auditor's report that were gathered from discussions with various international stakeholders in the countries where the new report were implemented such as UK, Netherland, South Africa and Australia. You can access the full article via the below link.

https://www.iaasb.org/system/files/publications/files/IAASB-KAM-Publication-for-Audit-Committees-and-Finance-Executives_0.pdf

ผู้สนใจสามารถอ่านบทความฉบับเต็มได้ที่ https://www.iaasb.org/system/files/publications/files/IAASB-KAM-Publication-for-Audit-Committees-and-Finance-Executives_0.pdf และเผยแพร่โดย IAASB เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2559